

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENİ İLE OLAN İLETİŞİMLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ (ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)

VIEWS OF HIGH SCHOOL STUDENTS ON THE NATURE OF COMMUNICATION WITH PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS (THE CASE OF ERZURUM)

¹Ahmet ŞİRİNKAN ¹Erkan ÇALIŞKAN ²Kerim GÜNDOĞDU ³Seber ŞİRİNKAN ²Erdal BAY

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim 9. 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenini ile olan iletişimlerini hakkındaki görüşlerini belirlemektir.

Araştırma, Erzurum il Merkezindeki 6 ortaöğretim okulunda yapılmıştır. Okullar, 5 merkez ilçenin farklı semtlerinden seçilmiş, denekler tesadüfî olarak belirlenmiştir. Araştırmaya 205'i kız 325'i de erkek olmak üzere toplam 530 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere, araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket uygulanarak beden eğitimi ve spor dersi öğretmenleriyle olan ders iletişimlerinin doğası hakkında veri elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada anket yoluyla elde edilen sonuçlar SPSS 10.0 yoluyla analiz edilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğrencilere eşit söz hakkı verdiğini, her zaman soru sormalarını istediğini, derslere aktif olarak katılımlarını teşvik ettiği, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin güler yüzlü, sevecen ve şakacı olduğunu, öğretmenlerin ara sıra kırıcı ve aşağılayıcı konuşmalar da yaptığını, bazen de öğrencilere şiddet uyguladıkları belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ortaöğretim, beden eğitimi, spor, iletişim.

ABSTRACT

The purpose of this research is to collect information from the grades of 9th to 11th grades high school students about the nature of communication with their physical education and sport teachers.

The research was done in randomly selected six high schools that were drawn from five different districts in Erzurum province in Turkey. Therefore, the socio-economic status of the schools was also considered in the study. A total of 530 students who were taking physical education and sport course were participated in this study (205 female and 325 male) They received a researcher-made questionnaire to obtain their views on the physical education and sports courses. The data collected and analyzed using SPSS 10.0 were discussed and interpreted.

The results of the questionnaire revealed that students have equal opportunities in conversations taking place in their courses; their teachers generally require them to involve in the tasks actively, and sometimes their teachers may have cruel speeches against them. Their teachers are generally humorous, cheerful and compassionate. Some students also indicated that they have teachers who use physical and emotional violence during the lesson hours.

Keywords: Secondary School, Physical Education and Sports, Communication

¹ Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

² Atatürk Üniversitesi, K.K. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

³ MEB, Erzurum Evliya Çelebi İlköğretim Okulu

GİRİŞ

Eğitim faaliyetleri ister örgün isterse yaygın bir şekilde yapılsın temelinde iletişim vardır. İletişim olmaksızın eğitimden bahsetmek olanaksızdır. En basit anlamıyla iletişim “Anlamları bireyler arasında ortak kılma” olarak tanımlanabilir. İletişimin dört temel ögesi vardır. Bu öğelerden birisi işlevini kaybettiğinde iletişimsizlik başlar. İletişim kaynaktan alıcıya, alıcıdan kaynağa doğru bir akış gösterir. Eğitim sürecinde iletişim öğeleri Şemal’deki gibi şemalandırılabilir.

İletişim sürecinde hem sözlü hem de sözsüz uyarıcılar yer almaktadır (Beydoğan, 2002).

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri için de iletişimin ayrı bir önemi vardır. Öğretmenin öğrenciyle sağlayacağı iletişim, öğrencinin karakter ve kişilik gelişimine yön verir. Beden eğitimi ve spor eğitimiyle öğrenci güçlü bağlar, bağlılık, grup etkileşimi, oyun ve spor alanlarında nasıl davranılacağı gibi özellikleri kazanır.

Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır. Takım arkadaşlarına, rakibe uyum, toplumsal uyumun sağlanmasında etkili olur (Aracı, 2001).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni meslek yaşamında gerek öğrenciyle, gerek idarecilerle, gerekse velilerle sürekli iletişim içerisinde. Bu iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi de öğretmenin, konuşma yeteneğini geliştirme, dersi iyi planlama, öğrencilerin ihtiyaç, yetenek ve ilgilerini belirleme, birden fazla duyu organına hitap edecek araç-gereçler kullanma, öğrencilerin dikkatini dağıtacak durumları ortadan kaldırma, zor ve teknik olan öğretim araçları

kullanmaktan kaçınılmalıdır (Beydoğan, 2002).

Günümüzde beden eğitimi ve spor, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir (Yıldırım, 1996).

Ortaöğretim özellikle erkek çocukları için hızlı büyüme ve gelişme dönemidir. Bu dönemin başında kızlar erkeklere oranla daha gelişkindir. Dönem sonunda erkekler, boy ve ağırlık olarak kızları geçmektedir. Bundan böyle bu fark kapanmaz. (Aracı, 2004).

MATERYAL VE METOD

Araştırma, Erzurum il merkezinde bulunan 6 devlet ortaöğretim okulunda yapılmıştır. Okullar 5 merkez ilçelerden seçilmiş, denekler tesadüfî olarak belirlenmiştir. Araştırmaya toplam 530 öğrenci katılmıştır Bilgiler anket yolu ile toplanmıştır. Yapılan çalışmada elde edilen sonuçlar anket sorularının ölçme gücüyle sınırlıdır. Bu çalışmada Survey (tarama) yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla 29 soruluk bir anket hazırlanarak bir ön uygulamadan sonra gerekli düzeltmeler ve değişiklikler yapılarak deneklere uygulanmıştır.

BULGULAR

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni İle Öğrenciler Arasındaki İletişim bulguları Tablo-1’de sunulmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni ile olan iletişimlerinde olumlu birçok özelliklerin belirlenmesine rağmen

olumsuz olan bazı iletişim hataları da belirtilmiştir.

Ankete katılan tüm öğrencilerin 445'i (% 83,9) öğretmenlerin genel olarak öğrencilere söz hakkı tanıdığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin 410'u (% 77,4) çekinmeden soru sorabileceklerini, 361 öğrenci (% 68,1) araştırmaya yönlendirildiklerini, 411 öğrenci (% 77,5) derslere aktif olarak katılımlarının sağlandığını belirtmişlerdir. 302 öğrenci (% 57,0) öğretmenlerinin hatalı davranış veya yanlış cevaplandırmalarda kendileriyle alay edildiğini, 352 öğrenci (% 66,4) yanlış cevaplarda küçük düşürüldüklerini, buna rağmen öğretmenlerin güler yüzlü ve sevecen olduğunu belirten öğrenci sayısı ise 345 (% 65,1) dir. Öğretmenlerin bireysel sorunlarla ilgilendiğini belirten öğrenci sayısı 323 (% 60,9) olup öğrencilerin sadece 210'unun (% 39,6) ailesinin öğretmenle tanıştığı belirtilmiştir. Öğrencilerden 235'i (% 44,3) öğretmenlerinin ara sıra da olsa dövdüğünü belirtmesi eğitim sisteminde dayak olayının halen var olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan bazı bilimsel çalışmalardan da çıkan sonuçlara bakıldığında, Pulur ve Ocak (2006) beden eğitimi derslerinin işlenişindeki tutum ve davranışların araştırılması çalışmasında, beden eğitimi öğretmenlerinin ilk ve orta öğretim öğrencilerini olumlu yönde etkileyerek onların geleceğine katkı sağladıkları ve beden eğitimi öğretmenlerinin her türlü davranışlarından etkilendikleri saptanmıştır.

Şişko ve Demirhan (2002) Ankara merkez ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine ilişkin tutumlarını incelemiştir. Araştırma

sonucunda kız ve erkek öğrencilerin tutumlarında olumlu bir sonuca varıldığından derslerin işlenişinde ve etkinliklerde öğretmenlerin kız- erkek ayrımı yapmaksızın ders yapmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

Taşkın, Tekin ve Çamlıca (2003) Ankara'daki lise öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre beden eğitimi dersinden beklentilerini araştırmışlar. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin fiziksel gelişimle düzgün duruş alışkanlığı kazanma, düzenli spor yapma alışkanlığı edinme, sportif yeteneklerinin ortaya çıkarılarak belirli bir spor branşına yönlendirilme, teorik derslerin oluşturduğu zihinsel yorgunluğun giderilmesi ile ilgili beklenti düzeylerinin çok yüksek olduğunu belirlenmiştir.

Çiftçi (2007) beden eğitimi öğretmenlerinin şiddet uygulama durumlarının incelenmesi çalışmasında, öğrencilerin % 19,5 inin beden eğitimi ve spor öğretmeni tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışma da yaptığımız çalışmayı desteklemektedir.

Koca, Kangalgil ve Demirhan (2007) beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlarla ilgili çalışmalarında öğrenciler tarafından beden eğitimi ve spor öğretmeni ile iletişim sorunları olduğunu belirtmişlerdir.

Akıncı, Ersoy ve Pepe (2007) ortaöğretimde beden eğitimi ve spor dersinin öğrencileri sosyalleştirme sürecinde katkısının olduğunu belirtmektedirler. Çalışmamızda da öğrenciler beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin sosyalleşmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Tüm bu bulgulardan yola çıkarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin

mesleki yaşantılarında dikkat etmesi gereken hususlardan bazıları şunlar olmalıdır:

- 1- Öğretmenler genel iletişim becerilerini okuyarak, yazarak ve hizmet-içi kurslara giderek geliştirmelidirler.
- 2- Okul içi disiplin sağlamada şiddete başvurmadan çok bir rehberlik uzmanı gibi yaklaşmalı bu konularda eğitim psikolojisi, gelişim psikolojisi, gençlik psikolojisi gibi alanlarda araştırmacı olmalıdır.
- 3- Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirme aşaması olan bu yaşlarda öğrenci aileleriyle daha fazla iletişim içerisinde olmalıdır.
- 4- Beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencileri bilişsel ve duyuşsal araştırmalara yönlendirerek gelecekte beden eğitimi ve sporu bir hayat tarzı şeklinde özümsemelerini sağlamalıdır.
- 5- Ergenlik çağıının en hızlı geliştiği bu çağda öğrencilerin kişiliğini rencide edebilecek ifade ve sözlerden kaçınmalı, hatalar karşısında yapıcı bir tutum sergilemelidir.
- 6- Başarılar karşısında ödüllendirmelerde aşırıya kaçmamalı, şımarıklılığa neden olmamalıdır.
- 7- Öğretmenlerin iletişim içerisinde iken mimikler ve jestlerine dikkat etmeli, yakın temas gerektiren davranışlarında dikkatli olmalıdır.
- 8- Öğrencilerin her çeşit sorularını ciddiyle dinlemeli, onları önemseydiğini ciddi yanıtlarla belirtmelidir.

KAYNAKLAR

- 1- Akıncı, A.Y., Ersoy, A., Pepe, K. (2007) Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyalleşme Sürecine Katkısı, , 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Adana.
- 2- Aracı, H. (2001) Lise Beden Eğitimi Ders Programı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- 3- Aracı, H. (2004) Okullarda Beden Eğitimi “, Nobel Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Ankara.
- 4- Beydoğan, H. Ö. (2002) Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme, Eser Ofset, Öğretmen Kitapları, Erzurum.
- 5- Çiftçi, F. (2007) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Şiddet Uygulama Durumlarının İncelenmesi: Mersin İli Örneği, 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Adana.
- 6- Koca, H.M.,Kangalgil, M.,Demirhan, G.(2007) Ankara İli Sincan İlçesi Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri Nasıldır?, 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Adana.

- 7- Şişko, M. Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine ilişkin tutumları. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 23.
- 8-Pulur, A. Ocak, Y. (2006).Beden eğitimi derslerinin işlenişindeki tutum ve davranışlarının araştırılması. Muğla: 9. Spor Bilimleri Kongresi.
- 9- Taşkın, Ö. Tekin, M. Çamlıca, C. (2007). Orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre beden eğitimi dersinden beklentileri. Eğitim Bilim Toplum Dergisi.
- 10- Yıldırım, İ. Yetim, A.(1996) Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersleri Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma, G.Ü., Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 3, Ankara.

TABLOLAR

ANKET SORULARI	CİNSİYET	HİÇ	%	ÇOK AZ	%	ARA SIRA	%	HER ZAMAN	%
Anlamadığını sorma	ERKEK	39	12.0	40	12.3	80	24.6	166	51.1
	KIZ	14	6.8	27	13.2	64	31.2	100	48.8
Araştırmaya yönlendirme	ERKEK	56	17.2	54	16.6	95	29.2	120	36.9
	KIZ	30	14.6	29	14.1	72	35.1	74	36.1
Derse katılımı sağlama	ERKEK	42	12.9	30	9.2	100	30.8	153	47.1
	KIZ	18	8.8	29	14.1	75	36.6	83	40.5
Örneklerle ilgiyi artırma	ERKEK	50	15.4	75	23.1	110	33.8	90	27.7
	KIZ	41	20.0	30	14.6	95	46.3	39	19.0
Yanıflarda alay etme	ERKEK	106	32.6	30	9.2	79	24.3	110	33.8
	KIZ	67	32.7	25	12.2	52	25.4	61	29.8
Sınıfta şaka yapma	ERKEK	54	16.6	56	17.2	97	29.8	118	36.3
	KIZ	43	21.0	25	12.2	56	27.3	81	39.5
Güler yüzlü ve sevecen	ERKEK	92	28.3	37	11.4	110	33.8	86	26.5
	KIZ	34	16.6	29	14.1	67	32.7	75	36.6
Görüşleri ciddiye alma	ERKEK	101	31.1	79	24.3	104	32.0	41	12.6
	KIZ	79	38.5	26	12.7	59	28.8	41	20.0
Aşağılayıcı sözler söyleme	ERKEK	60	18.5	48	14.8	114	35.1	103	31.7
	KIZ	54	26.3	39	19.0	63	30.7	49	23.9
Sözsüz iletişimi kullanma	ERKEK	49	15.1	68	20.9	93	28.6	115	35.4
	KIZ	34	16.6	25	12.2	43	21.0	103	50.2
Bireysel sorunlarla ilgilenme	ERKEK	66	20.3	48	14.8	98	30.2	113	34.8
	KIZ	17	8.3	46	22.4	58	28.3	84	41.0
Aileyi tanıma	ERKEK	50	15.4	61	18.8	100	30.8	114	35.1
	KIZ	41	20.0	55	26.8	65	31.7	44	21.5
Yakın temas ve dokunma	ERKEK	105	32.3	86	26.5	109	33.5	25	7.7
	KIZ	68	33.2	61	29.8	50	24.4	26	12.7
Derste disiplin	ERKEK	71	21.8	78	24.0	92	28.3	84	25.8
	KIZ	71	34.6	39	19.0	57	27.8	38	18.5
Öğrenciyi dövmeye	ERKEK	93	28.6	93	28.6	96	29.5	43	13.2
	KIZ	75	36.6	49	23.9	56	27.3	25	12.2
Başarıyı ödüllendirme	ERKEK	116	35.7	51	15.7	93	28.6	65	20.0
	KIZ	101	49.3	27	13.2	37	18.0	40	19.5
Eşit söz hakkı	ERKEK	21	6.5	33	10.2	55	16.9	216	66.5
	KIZ	6	2.9	25	12.2	31	15.1	143	69.8

Tablo1: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni İle Öğrenciler Arasındaki İletişim bulguları

ŞEMALAR

Şema-1: İletişim şeması

